

Hračky jednoho okamžiku ...

nemohl dovolit. A tak kromě profesionálních hraček vznikaly i „hračky jednoho okamžiku“, které sice provázejí lidstvo od nepaměti, ale narozdíl od starožitných hraček mají doslova jepičí život... Vzešly z přirozené potřeby dětí hrát si s čímkoli, co bylo právě po ruce.

A právě tyto nejprostší hračky právem náleží v muzejních sbírkách k těm nejvzácnějším, neboť se jich dochovalo poskrovnu. Jsou ke zhlédnutí i na výstavě Hračky ze staré půdy ve vsetínském muzeu (do 29. září) a jedná se o uzlové hadrové panenky, primitivní hračky venkovských dětí z počátku 20. století, pocházející ze sbírek zlínského muzea.

Hračky jednoho okamžiku byly zhotovené z běžných předmětů užívaných v domácnosti či z dostupných přírodnin a v hračku se proměnily během chvilky díky bujně dětské představivosti. Panenkou se tak stal např. šátek svázaný do uzlu, vařečka, klacík či dřevěné polínko, ovinuté ústřížkem látky, vhodně tvaro-

Kouzlo historických hraček spočívá v jejich zvláštní evokační síle, s níž jsou schopny navozovat v nás představy o časech dávno minulých. Vypovídají o době svého vzniku, svou patinou stáří podávají svědectví o tom, jak šel čas, o době, kdy si s nimi děti hrály, kdy sloužily jen k dekoraci či jako nepotřebné byly odloženy do příšeří a ticha zaprášených půd.

Mají ještě jednu uhrančivou vlastnost – jsou doslova prosyceňny emocemi, neboť patřily dětem, které si s nimi hrály a předávaly je další generaci. Vážily si jich a pečovaly o ně s vědomím, že jsou drahé. Mít kouspenou hračku představovalo určitý luxus, který si každý rodič pro své dítě

vaný kámen či plodina (řepa, brambor, kukuřičný klas aj.). K oblíbeným materiálům patřily i rozmanité rostliny – makový květ, traviny, vlákna a listy (např. kukuřičné šustí). Jakmile hra skončila, předmět ztratil roli hračky a vrátil se ke svému původnímu účelu.

Mnohdy také rychle podléhal zkáze: polínkem se přiložilo do kamen, hadříkem se vysmýčilo...

I dnešní děti si rády pohrají s hračkami, které si samy zhotoví. K nejsnadnějším na výrobu patří „uzlíkový maňásek“ z kapesníku, u kterého se ve třech rozích uvážou volné uzly a těmi se prostříjí prsty – prostřední tvoří hlavíčku figurky a zbývající dva ruce. Hra s pohyblivým panáčkem může začít...

Mgr. Olga Mehešová, historik umění MRV, o.p.

Obr.: Uzlové panenky ze sbírek MJVM ve Zlíně